

Zbigniew Makiela, Andrzej Szromnik (red.), *Miasto innowacyjne: wiedza – przedsiębiorczość – marketing*, Studia KPZK PAN, t. CXLI, Warszawa 2012

Problematyka związana z rozwojem miast, metropolii i obszarów metropolitalnych wymaga zróżnicowanego spojrzenia oraz szerokiej analizy zarówno ekonomicznych, geograficznych, środowiskowych, jak i prawnych zagadnień. W związku z powyższym, bardzo pozytywnie należy ocenić coraz większą liczbę publikacji, których ambicją jest przedstawianie problemów rozwoju miast i metropolii z różnych punktów widzenia. Jako przykłady można przywołać „Współczesne problemy rozwoju miast i regionów” pod redakcją Lidii Mierzejewskiej i Magdaleny Wdowickiej (szczególnie interesująco prezentuje się tam tekst prof. Marka Dutkowskiego na temat scenariuszy uwarunkowań i wizji przestrzennego zagospodarowania kraju) oraz „Obraz współczesnej metropolii a metropolie przyszłości – między przełomem a kontynuacją” pod redakcją Jacka W. Kwiatkowskiego. Ważną publikacją dotyczącą przedmiotowych tematów jest również praca pod redakcją Zbigniewa Makieli oraz Andrzeja Szromnika „Miasto innowacyjne. Wiedza. Przedsiębiorczość. Marketing”.

Prezentowana książka porusza wiele ważnych i ciekawych wątków. Należy przede wszystkim zwrócić uwagę na rozdział prof. Tadeusza Marszała, dotyczący koncepcji uwarunkowań i rozwoju miasta innowacyjnego. Autor wymienia cechy szczególnie istotne dla innowacyjności miasta, czyli promowanie rozwoju jakościowego kapitału ludzkiego, zdolność wyłaniania kreatywnych jednostek i grup społecznych skłonnych do współpracy na rzecz dobra wspólnego, istnienie elit politycznych potrafiących formułować i wdrażać racjonalne cele strategiczne oraz istnienie przedsiębiorczych elit gospodarczych zdolnych do podejmowania racjonalnego ryzyka. Ograniczenia i słabości w zakresie realizacji strategii innowacyjnej w miastach to w ujęciu prof. Marszała niewystarczająca integracja potencjału badawczo-rozwojowego, brak wystarczających środków na badania, bariery instytucjonalno-organizacyjne (np. brak profesjonalnego otoczenia administracyjnego wspierającego innowacyjną przedsiębiorczość), wysokie koszty biurokratyczne związane z wdrażaniem innowacyjnych rozwiązań oraz brak należytej współpracy nauki z praktyką gospodarczą oraz samorządem. W zakończeniu podkreślono, że to właśnie od oceny takich zagadnień, jak kierunek koncentracji wysiłków innowacyjnych, zakresu współpracy z innymi jednostkami samorządu terytorialnego oraz określeniem stopnia ryzyka związanego nierozważalnie z wdrażaniem innowacyjnych rozwiązań zależeć będzie poziom rozwoju polskich miast w regionalnej i globalnej przestrzeni społeczno-ekonomicznej. Wydaje się, że zasygnalizowany problem dotyczy nie tylko miast dużych, ale

także średnich i małych. Każde z nich w dostępnej mu skali – czasem nawet odnoszącej się tylko do rozwoju lokalnego – powinno nastawić się na przejmowanie w możliwie największym stopniu rozwiązań innowacyjnych. Z drugiej strony należy mieć świadomość ewentualnych ograniczeń finansowych w mniejszych ośrodkach, które na pewno nie przekreślą, ale czasem ograniczą, skalę podejmowanych działań.

Profesor Zbigniew Ziolo podjął z kolei temat dotyczący procesów kształtowania miasta innowacyjnego. Wskazał między innymi, że w całym procesie rozwoju miasta szczególną uwagę należy poświęcić wewnętrznym uwarunkowaniom procesu jego kształtowania. Wśród różnych elementów wyróżnić należy to, czy w mieście znajdują się siedziby zarządów i instytucji, czy występują określone funkcje podmiotów gospodarczych oraz jaki jest poziom zagospodarowania infrastrukturalnego wraz z rentą położenia. Kluczowe w tym kontekście okazać się może wytworzenie sprzyjającego klimatu dla generowania wspomnianych czynników. Autor podkreśla, że ważną rolę w tym kontekście odegrają władze samorządowe, a zakres realizacji przez nie zadań zależeć będzie od ich doświadczenia oraz jakości podejmowanych działań. Profesor Ziolo w konsekwencji przyjmuje, że procesy kształtowania innowacyjnego miasta dokonają się przede wszystkim przez pojawianie się w jego strukturze określonych podmiotów gospodarczych wpływających na powstawanie kolejnych, powiązanych z nimi komplementarnie podmiotów, co w szerszym zakresie stwarzać będzie warunki do tworzenia się postaw przedsiębiorczych. Zbliżony wątek został podjęty w tekście Janusza Korneckiego i Tadeusza Markowskiego, odnoszącym się do roli władz publicznych w budowaniu miasta innowacyjnego. Autorzy przede wszystkim koncentrują się na aspekcie związanym z rolą uczelni wyższych (czyli ośrodków, które znacząco mogą promować i rozwijać innowacyjność). Wśród słabości polskiego systemu kształcenia wskazują na rozproszoną strukturę uczelni wyższych oraz złą strukturę wiekową pracowników naukowych obciążoną cyklem demograficznym i w związku z powyższym falowym okresem rozwoju i kończenia karier naukowych. W opinii autorów niezbędne jest wypracowanie nowego paradygmatu rozwoju regionalnych systemów innowacyjnych oraz lepszego rozpoznania – na szczeblu całego systemu szkolnictwa wyższego – czynników sprawczych związanych z poziomem gospodarki innowacyjnej. Podkreślić również należy, że powyższe cele będą możliwe do zrealizowania jedynie wówczas, gdy formalna współpraca między uczelniami, a nawet – niezależnie od nich – między wszystkimi ich jednostkami a podmiotami gospodarczymi i władzami samorządowymi będzie możliwa. Obecnie w licznych przypadkach bardzo poważną blokadą w tym zakresie jest stopień skomplikowania i wręcz zbiurokratyzowania przepisów – zarówno na szczeblu krajowym, jak również na szczeblach poszczególnych uczelni.

Anna Dąbrowska oraz Wojciech Dziemianowicz przedstawili analizy w zakresie doświadczeń polskich miast, w szczególności administracji samorządowej, w rozwoju opartym na innowacjach. Wskazali między innymi, że w ostatnich latach coraz większy nacisk kładzie się na sprawność, efektywność, przedsiębiorczość i innowacyjność administracji. Elastyczność administracji może być

również ważnym argumentem ekonomicznym – skutkować to bowiem będzie jej zdecydowanie większą wydajnością. W tym kontekście jako innowacyjność administracji należy rozumieć jej gotowość i zdolność do tworzenia, przyswajania i wdrażania rozwiązań mogących przyczynić się do usprawnienia jej działań. Jako pozytywny przykład innowacyjnej administracji w Polsce podawane są przedsięwzięcia Urzędu Miasta Elbląga, w tym program Elbląski System Informacji Przestrzennej, czyli powiązany w zwartą całość zbiór zasobów graficznych oraz opisowych bazujący na informacji przestrzennej. Jego założeniem jest usprawnienie procesu podejmowania decyzji oraz obsługi petentów przez zintegrowanie prac poszczególnych wydziałów wokół informacji przestrzennej, co przejawia się w przetwarzaniu i dostarczaniu wiarygodnej informacji. Elbląski System Informacji Przestrzennej skupia między innymi mapę ewidencji gruntów i budynków, ortofotomapę, miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego, mapę akustyczną terenów miasta, czy też mapę utrzymania czystości w mieście. Autorzy konkludują, że szczególnie ważne w procesie kształtowania innowacyjności administracji jest zniwelowanie barier w zakresie komunikacji, szeroko rozumiana współpraca, oraz elastyczność funkcjonowania drużyny z liderem.

Zbigniew Zuziak zajmuje się w swoim tekście planowaniem przestrzennym w związku z marketingiem metropolitalnym. W prezentowanym ujęciu polityki przestrzenne powinny spełniać następujące warunki:

- wiązać się z marketingiem urbanistycznym,
- dotyczyć kluczowych projektów rozwoju funkcji metropolitalnych,
- uwzględniać zasady zrównoważonej mobilności w budowaniu formy urbanistycznej,
- wyróżniać się nowatorstwem rozwiązań architektoniczno-urbanistycznych,
- nawiązywać do sieciowych koncepcji teorii rozwoju miast i regionów,
- być przykładami nowatorskich struktur podmiotowych w zarządzaniu rozwojem urbanistycznym.

Autor sugeruje, aby nowe strategie budowania przestrzennych ram atrakcyjnego środowiska innowacyjności uwzględniały takie tendencje, jak budowanie policentrycznej struktury metropolitalnej w myśl logiki zrównoważonej mobilności oraz wzrost wpływu marketingu urbanistycznego na planowanie urbanistyczne, przejawiające się w strategiach budowania urbanistycznych struktur innowacyjności. Można tu dodać, że kwestie związane z relacjami między marketingiem a planowaniem przestrzennym są podejmowane w coraz większej liczbie publikacji, między innymi przez Mariusza Chudaka.

Niezależnie od scharakteryzowanych wątków, w omawianej pracy występuje wiele innych. Między innymi Zbigniew Makiela zajmuje się relacjami między innowacyjnym miastem a innowacyjnym regionem, Andrzej Szromnik podejmuje problem miasta innowacyjnego w strategii pozycjonowania jednostek osadniczych, a Tomasz Rachwał w bardzo ciekawym tekście podejmuje problem innowacyjności przedsiębiorstw przemysłowych jako czynnika rozwoju miast.

Omawiana publikacja jest warta polecenia. Zawarte w niej wnioski i analizy powinny inspirować badaczy zajmujących się szeroko rozumianą problematy-

ką związaną z zarządzaniem miastem, zwłaszcza w kontekście przestrzennym i gospodarczym. Nie budzi wątpliwości, że innowacyjność będzie z roku na rok stawać się coraz większym wyzwaniem w ogólnym procesie rozwoju lokalnego i regionalnego. Tym bardziej pozytywnie należy ocenić recenzowaną książkę jako ważną, aktualną i potrzebną – nie tylko z punktu widzenia prowadzonych badań, ale również zastosowania w praktyce sformułowanych w niej wniosków.

Maciej J. Nowak